Масса а мехкашкара пролетареш, вІашаГІкхета!

СЕРДАЛО

(«Свет»)

Советски Союза Коммунистически парте Нохчі-ПІалгІай обкома Нохчі-ПІалгІай АССР Лакхехьарча Советех Министрий Советех оргаи.
Орган Чечено-Ингушского обкома Коммунистической партии Советского Союза, Верховного Совета и Совета Министров Чечено-Ингушской АССР.

АРАДУВЛ 1923 ШЕРА ДЕНЗ

№ 18 (4343). ШОАТТА, 11 февраль, 1967 шу. Мах 2 иеп.

А. Н. КОСЫГИН ЛОНДОНЕ ВОЛАШ

ЛОНДОН, 9 февраль. (ТАСС-а спец. корр.). СССР Министрий Совета Председателех А. Н. Косыгинан, цуьнца цхьана баьхкача кхыча советски паччахьалкхен лехтеех кхетар. Лучха лондонски муниципалитета кулгалхой, англійски кабинета членаш, бевашш бола политически общественни лехтеаш, ГІулакхаш лелаеча гомаин прессан вакалаш.

Сийлен моттигаш ІалаІуьйна Великобритане Премьер-Министра Г. Вильсонна, кхыча мехкашшарча ГІулакхий министра Дж. Брауна, кхыча министраша, хІаьта иштта Великобританерчу СССР-ех Великобританеран посла сэра Джефри Харрисна а.

ВІашагІкхетара доакъашхоша, ура а латташ, дІаьхьалийта ГІоарашш летторца моаршал хийтар А. Н. Косыгин керте волча советски хьашшка.

Гулбенираьша кьамаьл дир Лондона лорд-мера Роберт Беллинджера.

Вай укх шера Советски Союза лаьхкьала эвин кердаче тайпана йоли лондонски сийлахеташ йолаш хьайоьгІа тоьшо юбилей, аьлар ца. Гулбенираьш ціераГІа Советски правительствен вертерчунга моаршал а хоатташ, сэра Роберт Беллинджера А. Н. Косыгинтара дийхар СССР Лакхехьарча Совета Президиума Председатель Н. В. Подгорнина эттара дикагІдараш хулда шоаштца лоьш хилар пунга ІаьхІа.

Пуьх ТІеьІьагІа кьамаьл дир А. Н. Косыгина.

ХІанна цунен лаьхьашта вьхьарча кхоччана керттера файтор я, аьлар ца, вьетнамски сийлахьчаш. Американски агресси — из ла-ах бокъьлара, хІьаьта, малаерра аьлча, ца ІаІ мара доаша Вьетнамерчу ціема баьхьан. Вай ала йиш я, Советски Союзан, Англеи, кхыча мехкеи эттагІа а лолаш, Инджилтер, майар ихаметтаеташ, вьвьаьнарчу е ГІерташ 1954 бомбаш еттилгеи цунна лухьал ледаеш лерриГа кхы агрессивни ГІулакхаш дуьнилера йоацаш соацаш.

Лорд-мераен Советски правительствен керттерчуьнга кьамаьлашка ІІоаГІа уйла ціанка ла а дийГІар. ХІаьта ГІоарашт леттаеш цкха соцалаь ца Іеш ца еша а дир.

* * *

ЛОНДОН, 9 февраль. (ТАСС-а спец. корр.). Селхан СССР Министрий Совета Председателна А. Н. Косыгина советски посольстве Великобританерчу Премьер-Министра Г. Вильсонна-сийна дезкьийнаьр шу оттаьлаьр.

Англійски правительствена керттерчуьнга цхьана шун ціа бар кхыча мехкашшарча ГІулакхий министр Дж. Брауна а кхыбола Великобритане паччахьалкхен делегеран а. ХІаьта иштта Советски Союзера Великобритане посол сэр Дж. Харрисан а.

Советски оагІонгахьара шун ціа бар Грузинсен СССР Министрий Совета председатель Г. Д. Джавахишвили, Эстонски СССР Министрий Совета председатель В. Н. Клаусен, СССР кхыча мехкашшарча ГІулакхий министра заместителех А. А. Соколаев, Великобританера СССР посла М. Н. Смирновский, кхыбола официальни пах.

ДоттаГІаьа хьаьле йистельана шу оттаьлаьча хана А. Н. Косыгинен Г. Вильсонен ваший лоацаш деаха кьамаьлаш дир.

* * *

ЛОНДОН, 9 февраль. (ТАСС-а спец. корр.). Тахан СССР Министрий Совета Председателна А. Н. Косыгина беседа хилар Великобритане Премьер-Министрана Г. Вильсонца. Дахо а ваший дагаВІийар хьалхаГІа вІашагІбеттаьлур лийцача леший хьаьчьеташ.

МАССАВА А РАЬЗА ВОЛАШ

Политически къаьхьагаеш хьинар ціоаГІа айденнача хьалашка хул вай республике хоржамашта хетаеь дукгача паха лакъа лоацаш йолаш, РСФСР, Нохчі-ПІалгІай АССР Лакхехьарча Советашка, моттигерча Советашка депутаталло кандидаташ уьзтабеш йолаш ГІоаГІа ІаьІ ГІулакхаш. Из ешийна ціГІан кхыметтел ФРГ ше лакъа лоацаш йолчеН ФРГ правительства ший территоре доаломса чуьхьа мара лоал зан ешийна, цьаьстан боллаш ІІаьхІаьь йолчеи зуьнен хьалкъашта юкъерча соглашенешца а.

ФРГ ПРАВИТЕЛЬСТВАГА ЯХЬНИЙТА СОВЕТСКИ ПРАВИТЕЛЬСТВА НОТА

ФРГ правительствага нота яьхьийтаГІ Советски правительства. Цу ТІа белгалдаккхи, ФРГ правительства Румыне Социалистически Республикана дипломатически ГІулакхаш оттадар ше хьхьайташ, ФРГ правительства мара «бокъо а ца, цунах мара ваьлаш а ешин лерриГана немецки хьалха хьалхаза кьамаьл дезаш ахаш доаш доаш тешс хьалхаделаккхара долча бахьанаш санна цунах пайда эца мегаргбоьлаш лаьрХІа хилар.

ФРГ правительства ца тайпана заявленин, йоаХ нота тІа, духьала а Европе бокъонца ешийс а лецна латтаеш доаломса чуьхьа мара лоал зан ешийна, цьаьстан боллаш ІІаьхІаьь йолчеи зуьнен хьалкъашта юкъерча соглашенешца а.

СИГАЛЪЯХИЙТАЙ «КОСМОС-141»

ТАСС ХОАМ

1967 шера 8-ча февраре Советски Союзе ший аргІанна урагІьяхийтаГІ «Космос-141» яха Льаьтан искусственни спутник. Спутника ТІа оттаьлаьй 1962 шера 16 марта ТАСС-е ІІаьхкайтаьна программага хьежжа космически лелеьеь лаьр ІІаьхІа ІІаьхІа йолчеи аппаратура.

Спутник орбита ТІа ньаьхьай укх тайпана параметраш а болаш: юкъаьнца го боаккха ца — 89,8 минут; Льаьтан ІІеХен ТІара эттара дуьхьаГІа гаьаьлаьннача хана (апогеера) — 345 километр; Льаьтан ІІеХен ТІара эттара гарраГІа йолчеа хана (перигеера) — 210 километр; орбита оагІонца ластар — 72,9 градус.

Іилмаш аппаратуграл совгІа спутник ТІа я; 19,995 мегагерца частотах болх беш йола радиопередатчик; ортІа элементаш йийса ІІистара эца радиосистема; приборашен іилмаш аппаратурин беча балхах йола дайнеш Льаьтан ТІа іочучтеара эца радиотелеметрически система.

Спутника ТІа оттаьлча аппаратуро болх лер ТІа бу. Хьаьхьалчча информацена обработка ю координационно-вычислительни центро.

АЧХОЙ-МАРТАНА РАЙОН

«Самашкинский» совхозера 500 совгІа болхлой, специалисташ; ГІулакхера нах тулбелар хоржамашта хетаьча собране. Кьамаьл де дош ду партКома секретара нов. Лаьхьена. Цо предложени йолаьш РСФСР Лакхехьарча Совета депутатий кандидаташ ТАСС Лаьхарча Совета Президиума Председатель, КПСС ЦК Нелитбюро член Николай Викторович Подгорный хаьжа.

— Николай Викторович Подгорный, — аьлар нов. Лаьхьена, — вокха паччахьалкхен лелеьеь вз. Масанена в-ловаьл-ла ло партенен Льаьхенен хьалхашка лаь дика ГІулакхаш. Лог тайша ціна мегаргга хьалкъа шийс бенна тешам по боаберг ца хилдаьх.

Из предложени хьалньлаьр совхоза керттерчуьнга шийнера нов. Басланова, доарка нов. Гаьмрилова, елесара нов. ГІаьдаева, механизатора нов. Гайрбекова, кьмчьар.

Центральни ремонтно-механически мастерске партийнер секретара нов. Ахмаева предложени елар Российски Федераце Лакхехьарча Совета депутатий кандидаталла совхоза тоьшалле ГІаьдаева, механизатора нов. Гайрбекова оттаье аьнна. Из предложени хьалдолаьш кьамаьлаш дир балхаГІа ГІоаГІарча, алаташ чуэнаьча хана цунна яхь деладаьча цун новкъостаца кОм баЙнераша Сайдуьдаевен Амирахновен.

КЪАХЬЕГАМА ОВСАРЛЕ ЛАКХЛУ

Шелковской района «Комминтерн» яхача колхозе ши шу хьалха комплексни механизированни звеноШ вІашагІкхетарна. Юртбоьлама продукци яккхарга хьежжа телар болхлоштца кьаьгбаргА аккорднО - премиальни аламн. Колхоза берриГа кьаьхьагаш звеньевой системах вІашІеХьбаккхаро торо хилийтар техникаш бІаьа пайда эца, кьаьхьагА звеньевоЙ лаьхьа ціоаГІе, хІаьта ІІаьхІаьнца ціоаГІа пайда. Аьлар, лурГІолчеа тайпана доал де. 1.5-ца дукхаГІа алата хьувкъан чуийлаб колхозхоца звеньевоЙ метод шоай балха мукьейнЬьхьа ГІоне. Юкъера лаьрХІача хІара гектара ТІара 22 центнер гурахьа. ІІалгІа кІа чуийлаг пар. Валови кІа чуэнаьн ціа 5580 тонн йолаш ІІаьхьачча шера 7 аьар тоьн ченей колхозо. Из-заьл кІа колхоз йиллеча ГІоне чуьнаьн уххаьа.

Баьрайта саг чувоаГІа коммунеста Сотвалов Михаила кулгалдеча механизированни комплексни звеньена. Говза механизаторан ба ужь берриГан а. 1850 гектар лаьтта ца царта, эшаьрбІала юртбоьлама техникаГІа ІІаьхІа. Из-ІІаьхьаьлуьнца агротехнически карт зеннаЙ звеньена. Цу ТІа кхашкара балхаш кхоачашца, ца, валови производстена планови задани, къаьхьагаш ІІаьдолар а болхлоштца лурГІолча алапи а белгалдаьл.

Продукци яккхарга хьежжа тел алапи звено членашта. Нагахь санна звенос ший задани тІеХкоачашца Пичуьнна моа х а лаьхлу. Масаца соахха 1572 центнер плаьнал сентІа ціа чуийлар звенос. ХІара плаьн чуийлаьа кІина центнер мах 30 хилар бабе планал соотІа чуийлаьа кІина центнер мах 1 сомн 40 кепиГа. Планал совгІа алат чуэнарах бетта 60—70 сом алапи йийцра звено членашца. Пуьл совгІа шу чаьдолаьш хІарвне вокъера лаьрХІача цхьаьна эзар сом а пІІаьр цар. Комплексни звено членашта баьха бІаьрг яккорг: Ковалчукан системах алапи теларо колхозхоЙ къаьхьагаш овсарле лаьхьа, техникаш бІзза пайда эца торо хулийт.

Юбилейни шера чуэнарбоГІча хьувкъамна кийчо еш я колхоза звеноШ. Техника тоьаь, кийчьаь ІІаьхьаьлаьр. ХІаьо хІаьшка минеральни моттигерга улобеенни ешх, хий лекъаш ба колхозоЙ.

С. ФАРНИЕВА,
КПСС Шелковской райнома секретарь.

Хьинаре кьаьхьийтар ІІаьдахача шера Ньасарен района «Ньарановский» яхача совхоза тракториста Николай Петровичн Медведева. Укх юбилейни шера совхоза хьалха латтаьча механизатора лаьхьара социалистически деХкарш тешшаме кхоачашца вІашІеХьлардолаш дика ремонт яьй Медведева ший трактора, ше тоаьйЙ цо трактора хІара узел, тІехьаьІа деталь.

Иштта дика ремонт яь трактор йистельначуг тІехьаьІа дог тайша ше ІІаьйна социалистически деХкарш тешшаме кхоачашца вІашІеХьлардолаш дика ремонт яьй Медведева ший трактора, ше тоаьйЙ цо трактора хІара узел, тІехьаьІа деталь.

Сурта тІа: шозна бІаргагу трактора ремонт яиза йиса тІехьаьІа узел тоаеш воалла «За Трудовую доблесть» яха медаль лелаш механизатор Н. П. Медведев.

В. Викторова сурт.

ДИКАГІБАРАШТА—ЦІЕ БАЙРАКХ

Ялаті шекара севолкан дуьхьаГІа яккхарга кийчьаьр дуьхьа республика районашца лелаььча социалистически хьха итогашца а хьежа, КПСС обкома бюрое, Нохчі-ПІалгІай АССР Министрий Совета Облсовпрофа Президиумин соцан бу:

1966 шерачча социалистически яхьле котьальнаьр ларХІа а карархара тела КПСС обкомен Нохчі-ПІалгІай АССР Министрий Советан профсоюзий областной Советен ЦІе Байрахкан яла а:

ялатий дьакъе — ялатан хьувкъадара, ялатан дуьхьаГІа дахарен кийчьаьрен, уж дахарга ІІаьдоа мах лохбара ГІулакха эттара дикагІа хьокхамаш долча Мадлгабика района (КПСС горкома секретарь нов. Д. П. Сапько, горисполкома председатель нов. Ш. Ш. Гостемиров).

Шекара севолка дуьхьаГІа яккхарен кийчьаьрен дьакъе Аьрус-Мартана. Гудермеса, Шаьлта районашца болх дика беь хилар белгалдаьккха.

Ялаті шекара севолкан дуьхьаГІа яккхарга кийчьаьр дуьхьа республика районашца лелаььча социалистически яхьа итогашца а хьежа, КПСС обкома бюрое, Нохчі-ПІалгІай АССР Министрий Совета Облсовпрофа Президиумин соцан бу:

1966 шерачча социалистически яхьле котьальнаьр ларХІа а карархара тела КПСС обкомен Нохчі-ПІалгІай АССР Министрий Советан профсоюзий областной Советен ЦІе Байрахкан яла а:

ялатий дьакъе — ялатан хьувкъадара, ялатан дуьхьаГІа дахарен кийчьаьрен, уж дахарга ІІаьдоа мах лохбара ГІулакха эттара дикагІа хьокхамаш долча Мадлгабика района (КПСС горкома секретарь нов. Д. П. Сапько, горисполкома председатель нов. Ш. Ш. Гостемиров).

Шекара севолка дуьхьаГІа яккхарен кийчьаьрен дьакъе Аьрус-Мартана. Гудермеса, Шаьлта районашца болх дика беь хилар белгалдаьккха.

МАССАВА А РАЬЗА ВОЛАШ

Политически къаьхьагаеш хьинар ціоаГІа айденнача хьалашка хул вай республике хоржамашта хетаеь дукгача паха лакъа лоацаш йолаш, РСФСР, Нохчі-ПІалгІай АССР Лакхехьарча Советашка, моттигерча Советашка депутаталло кандидаташ уьзтабеш йолаш ГІоаГІа ІаьІ ГІулакхаш. ХІаьта харжархой шийс бенна тешам по боаберг ца хилдаьх.

ГРОЗНЕНСКИ РАЙОН

1-ча Мая шераче колхоза колективо массава раьза а волаш Гудермески хоржамийн округе ІІоллаа РСФСР Лакхехьарча Совета депутатий кандидаталла оттаьвир парте Нохчі-ПІалгІай обкома моллаГІа секретарь Чихиева Алсабика Осман.

Района хьалхьагамкоца Нохчі-ПІалгІай АССР Лакхехьарча Совета депутатий кандидаталла оттаьвир 1-ча Мая ціераче колхоза доарка Галина Петровна Детистова, оалхазарг лелаеча Ермоловскин совхоза оалхазарг леладу; Нина Васильевна Олонина, «Советская Россия» яхача колхоза ціоаГІа; Абусуламова Іабдусалама Шаьпи, Грозненски шурий совхоза директор Даниил Павлович Шаго.

ЛЕНИНСКИ РАЙОН

Хоржамашта хьалхара, Нохчі-ПІалгІай АССР Лакхехьарча Совета депутатий кандидаташ оттаьвар хетаеь органе мастер Александр Иванович Ковальчук вьхийта ешийс. Цо ешийна ІІаьдолаьлаьй цо, Ковальчукан республикера ешийна ІІаьдолаьлаьй цо, Ютхььнца ІІаьдолаьлаьй цо, ГІулакхера ешийна ІІаьдолаьлаьй цо, Ковальчук

ХІАРА ДИ—КЕРДА ТОЛАМАШ!

ГРОЗНЫЙ ЮБИЛЕЙНИ ШЕРА

ГОРОД ГРОЗНЫЙ — ВАЙ РЕСПУБЛИКА СТОЛИЦА. ИЗ ТОАЯР, ХОЗЪЯР МАССАНЕ А ЮҚЪАРА ДЕХХАР ДА. ДАИМ ЛАКХАЛОАТТА.

ДЕРГДА ВАЙ ЦУН СИИ. ОКТЯБРА 50 ШУ ДУЗАЧА ДЕН СИИНА КЕРДА ТОЛАМАШ ДОАХАШ, ЛАКХА КУЛЬ-

ТУРЕЙ ДИКА ОБЩЕСТВЕННИ ПОРЯДОКИ ЙОЛА ГОРОД ЕРГЬЯ ВАЙ ЦУНАХ.

Дика тоаберчабар солхка городе бахачарна бытовни гІулакхаш дара болх. Кхы тІа а из тоабара «Іоагіа йоакхо ю городской исполнительни комитето. Уж шера цу даькъа де лерхІаराш а да дукха. Масала, болх бе доллаургіа городи юкхьє хьалдеш латта пхезза вІашТардль быта ЦІа. Цу цІен йоккхача залашка ергьяш маІача наьхєн кхаІнаьхєн баржкъаш тегара атеьле, кхыдола гІулакхаш кхоачашцеш йола мастерскеш. Быта ЦІа кийнДергда вай хаьара цу тайпара дикагІа йола комбинаташ санна. Уж сурта тІа шоана гу хьалдеш латта пхезза вІашТардль быта ЦІа.

И. Плиева сурт.

КЪАХЬЕГАМХОЙ ЙОАКХО Ю

Дукха ха йоацаш къахьегамхой депутатий Заводской райисполкомо отчет слар 1966-ча шера баьча балхах райсовета сессенга. Шоаш кхамалаш деи депутаташа дийнар исполкомо, цун отделаша, Данн болх беча комиссеша, депутатхи советаша баьча балхах.

Депутаташа Д. Ф. Степанова, И. Ф. Семенеца, З. В. Коротковас, кхычар дийнар исполкома депутатий Данн болх беча комиссей, района къахьегамхой новкъостаІа район тоаль хозъяра дукха балхаш дах хилар. 1966-ча шера бІаьстан юхьєн гурахьєн исполкомо цхи субботник йир, ЦІа дакъа довацан хилар 50 эзар сат. Субботникашц долча хана дІаеГІар 15 эзар га, 28 эзар КІотаг, 45 эзар квадратни метр хуллча хайде дІаеГІар эиазаш, 55 гектар хуьла предприятешца цІенцир.

Районе хьалдьл 38 эзар квадратни метр хуьла ЦІо-наьхьаш, ГІишлошъєрий тІеелле хьал а яь болх беш я 140 моттиг йола берий ясли йиллай, № 2 йолча музыкальни школана хьаІалдьл пхиІ классни ЦІа, хьалдьй керда 12 архитектурно-кийчьаь тогреш павильон, Черноречье яхача поселке керда хьалйийай пхи тІка столови, чура баржкъан дутта салон, дІаеГІа делхача хана хий Іочгуъхрдлоаш канализаціа яьй Мирен Маяковскен улицашка, кийчьаьй кхы дукхха а культурно-бытовни объєкташ.

Сийлахь-йоккхача Октябрьски революше 50 шу дузача денна сийленна наьхьалхара Заводской района къахьегамхоша дукххий деХхарни тІаийнаД. Хаьал хьалха кхоачашъєргья шера план, тоаьлргда вахара хьалаш. 1967-ча шера хьалдергда 10 эзар квадратни метр хуьла цІенош, пиеллощадочни канализаце хьалхара ергІа хьалъьй йоккхъарьй, районе тоаяра кхы дукхха балхаш дергда.

Я. ПАНЧЕНКО,
Къахьегамхой депутатий Заводской райсовета исполкома председатель.

ПаргІата, йоккха, сийрда керда ши школа болх бе йоллургья городе цхьоалагІча сентябре, хІаьта № 28 йолча школана хьаІаДеш да дукхха ца. Цу школашка цхьатарра деша ховргда 2,6 эзар дешархо. Из мел дукхха сийна ергІа кхетаДергда, ногахьа санна революци яллаьхь Грозне 1830 бер деша дагІаш кагий цхьайтта школа мара хиннаян ьлча.

СУРТА ТІА: «Динамо» яхача стадиона юхе хьалъєл латта 960 моттиг йола школа.

И. Плиева сурт.

ДИКАЧА СОВГІАТАШЦА НАКЪАГІОРГДА

Толамца чакхдаьнна пятидесятка хьалхара шу. 1966 шера 21 декабре шера программа кхоачаш а яь плана совгІа итташ миллионаш соча продукци елар города къахьегамхоша. Семилетка тІеХьаьрча шерача пийдечча промышленни продукце объєм лакхъєннай 9,7 процент, къахьегама овсарле — 6,7 процент, дахєцача продукцеГа дІабоза мах лохбарах хоолаьл 8 миллион сом.

Лакхача темпашца деГІаьхар промышленноста кертера отраслеш. Мехкаьлъта чакхдахачеран мехкаьлъта химеи предприятей коллективаша мехкаьлъта продукци арахецІга 10 процент лакхдир, мехкаьлъта хилга деГІазера 59 процент, газ йоккхилга — 53 процент.

Бакъда, харцахьа хуьрдаш промышленноста, транспорта, ГІишлошъєча балхх тІа дерригга гІулакхаш йика лел аьлча. Дідаьхача шера городерча 6 предприяте кхоачашъьлъ вадовой продукци арахецца шера план, 433 эзар сома маьха продукци йисай цар хьа ца луш, кхоачашцадаш тІаийца промышленни продукце объєм деГІаьоаларра деккар. Гороза мехкаьлъта доахача промышленносте хьалха а санна аланна йоагаш ю тоаде, ностаьшца хІанз а тІеХьа кхьаьлча дакъе кІори мехкаьлъта деагаденше а.

Дукхха доаІу мехкаьлътен мехкаьлъта продукташ, моттигаш хиннай машиннаьхьа транспортаца кийча продукци ций ханнаьлъ Іа на хилгаш. Кхоачамбоаранаш да кхачан, ейгача, мобельни, моттигерча промышленноста предприятей балха юкъе. Поздравлени ГІишлошъяра - монтажник, бадха планГІишлошъєраша 94,8 процент мара кхоачашъьлъ. 21 ГІишлошъьлъ монтажник организаціи шера заланех лоорхІаьлъ.

Советски халкъ керда общество хьалъяра 50-ча шера чу денназ, по кхеталу коммунизмаГа боза ниКъ аГгара хьалха хьаьбелаца сийлен деХхар ше кхоачашцедга, цудуьла ший деррига иизаш тІаулаЙ ергІа советски социалистически шумхьалхьлен новкъкъєл итт шу дизар мамогта дукхаГІа толамаш доахаш деазаш.

Сийлен юбилейна накъаІолаш, Советски халкъ курал а еш юха хьєж ше баьча наьхьАга, бІарччача исторически заман чухь шийна карагІдийнарг ергІа сийлахь-йоккхачА ГІулакхий итогаш ю, уйтта а ду чаях а доах коммунизм хьалъяра керда Іалаьлатте доккхийн бехкторхамеи деккарашц.

Сийлахь-йоккхача Октябрьски социалистически революце 50 шу дузачА ергІа ергІа ергІа

ХИЙ ДЕХКАЧА ЛЬТТАЕХ ДУКХАГІА ПАЙДА ЭЦА

Цхьа заран кхо бІаь гектар хий дехка льаттан да Грозненски районе «Новый быт» яхача колхозе. Нагахьа санна ца льаттах вай бизза пайда ца ешаш колхозе экономика лаьхкаІоьрІгьа вай, яхаьн лийрІаІаучІ отчетан доклада "ца дукха ха йоаьцаш колхозе хиннача отчетно-хоржамна собране колхозе председателе нов. Лютикова.

Пятилетка хьалхарча шера колхозоца лаьхкара кхаьхьегама толамаш льаьхьар. Яхаьн лийрІаІаучІ 125 тонн дукхагІа шура, 14 тонн дукхагІа дулх, 30 эзар фуъ, 119 тонн дукхагІа аІат дехкар колхозо паччахьалхкенга. Еррига а колхоза тІаена доход цхьа миллионн 75 эзарн сом дар.

ЦІхьаьккъла, доходий план ткъ эзар сома кхоачІашьнаьшар колхозо. Планах колхозочІ дехкарийла бар 370 эзар сом пайда бе, хІаьта дІаьдача шера хьийгача кхьх 180 эзар сом мара пайда хиланаьр колхоза. Ишшта, боаьхам рентабельнан планан 17 процент мара, колхозчашнаьр, хІаьн аьлча еррига резервеаьр пайда иІнабан колхозе. керттерча даькъе — хий дехкача льаттах.

Хий дехкача льатта дІадийна. Аьтаг планах лийрІаьчІ могІа хиларах колхоза пайда планах лийрІаьчІа: 50 эзар сом кІеспигаІа хилар. ГаІдуарзийн, эдатан силосан льаьрІа дІайийнача хьажкІий, шекара севрлай, бацьдаарий хьувькъан кхебара лиен яхочашъшаьнар, цу культурьех дукхагІа яраш хий дехкача льатта дІайийна хиннаьле а. Хий дехкача льаттан тІаьра цхьаболча хаьа хиш ца дехкача льаттан тІа кхебеччалца лохаГІарна хьувькъан кхебу колхозе. Лоаллаьрчаьна совхозен вай колхозен силосан эдатанца льаьрІаьн дІайийнача хьажкІий, гурахьа дувча кІи хьувькъам цхьатарра хуз совхозе хий дехка льаьттан доаьцаьш а.

ДІаьо йоІача хана хий дехкача льатта ишшта дохара хьувькъам кхебе йиш ян вай, — аьлар колхозочо, хьажкІаьш ешаьна звено кулгалгоо волча Вирбинов Михаила.

Хий дехкача льатташа шиг ханнаьха яхочашъ хиллаьр минеральнан удобреноеш товсаш, агротехника боькъонаш яхочашъш, хий дехкара режим тІехьаьр. Из бахьан долаш планах лийрІаьча тайпара лаьхкара льхьувькъа ца кхебарга совгІа, процуьцера дІаьдоа мах а лаьхка бе. Планах льаьрІа хиннаьчІ шиннаьнна лаьхкаІа бар хьажкІий центнерга дІаьдоа мах. Вахьаьлаьрий центнерга дІаьдоа мах 8,38 сом бар — планан 2,78 сом духкагІа.

Колхоза хий дехкача льатта кхеча доаьхьарга дІаьдоа мах лаьхка ба, из бахьан долаш хьбІай продукцега дІаьдоа мах а геттара лаьхка ба. ЦхьаьцентнерШера шиг аьхкарга дІаьдоа мах 19,42 сом оа паччахьалхкенга шура йоьхача маьхах 3,54 кепиг аьхкаІга ба из. Паччахьалхенга лоаьхьаІ ишъ хьалчІу 29 сом духкагІа аьчІа доа цхьа центнер дулхага, хІаьта зоар фуах — 33 сом.

Кхоачам хиллаьл бабеш кулгалоша экономически болх. Балха юкъейоаллаьвш боахама расчет. Цу совгІа дІаьдаьчІа шера оррига колдоехий ший хан-хаьнаьха бахьа арабаьлацар. ЛьаьрІаьча гучІаьлаьнна колхозе болх беш вола хІара маІа саг дІаьлаьча шера бІаьн тІаьаьн дІайнаьха балха ара на вьаьнаьлга. хІаьта кхаьлаьа а бІаьрчаьа ах шера лаьхка льаьлаьлаьн колхоза производстве. Цу йІулаьхо хьаьхьоьх бригадиргаьна боаьгІаьча тайпара организаторски боаьтца белгалаьхьар колхоза председателе ший выступленее.

ХІаьнчуьл тІехьаьгІа ну тайпара кхоачамбоаьцарш на хиллийтарах льаьца хуьна кІаьмаьлаьн дир собране.

— «Нагахьа санна, — аьлар колхоза керттерча, агронома нов. Макарова, — льаьта кхоза хий лулле хІара гектара тІара 30 центнер кІа ехеде йиш хьрІьа». Дукха кхоачамбоаьцарш да баьшаьн кхеча а. Бригада лелаьн участок 45 гектар я, хІаьта ца уІа болх беш 16—17 саг вара ваьш, царех цхьабараьн массаза болха ара а бУьлаьн.

Уьх шера еррига кхеде дезачА бАьшалаарех 25 процент льаьхьа кхачаьн да. Из дехкар кхоачашдара де дезаранн духха за: дукхагІа хиза нарикова ромаш, льаьГе сеа керда тешиндан. ДукхагІа керкам тІаьбалиттаб колхозо уьх шера хиш дехкара балхаш кхоачашдара. Йиларь бетта колхоза еррига зІаьа чудолийташ хий диллаш.

БАьшалараьш кхедарах льаьца духха лийтар собране. Тракториста нов. Сухотько лийтар колхоза бешамашка техникаш биаза пайда да эцарех. Культиванин цхьан оагІорахьа мара ян, хІаьта из а духкагІа йолча хана ший ханнаьха ян. Из бахьан долаш планах лийрІаьча. Из бахьан долаш дІаьдаьчІа шера 15 гектар бАьшалараьш льаьа хьаьха дийлар, цу участка тІа йоархІаьш тІаьлараь.

БАьшалараьш кхедеча бригада кулгалхочо нов. Арсамакова дийнар парнишашка кхоачам хиллаьл хий да хиларах, болхлой ведарашца гаьнара хІий кхаььа дезаьн хул. ХІаьта цу тІулаьхо дукха за йоаьш. ЦхьаьГа

Масеевк шу да Урус-Мартана районе. «Техникин» яхача колхозе шурий - товарни ферме хьайбаьн дакхача отделене доярка йолаш Баталова Даша болх беш йоІа. ІодьлучІ тІехьаьГа итт дийнахьен бусн ше дезаьдеча Іаьсех цхьаькка а тІерадилийтадаш говзача доярка.

Цхьаькка а тІера ца доалийташ, дийнахьн бусн планах доаьгІаьчІ дукхагІа дух тІаьхетийташ болх бе пІашІеІьхьоІа доярка пооветорнан ин боьгьонаца дІаьдехьаьчІа тайпара гІулаьх дарах. Ишшта, иза ца кхоьеш кхаьхьегарах «За трудовую доблесть» яха медаль еннай цунна.

СуртА тІе: Доярка Баталова Даша Іаьсий чулатта поменешеш йІохььбеш йоІа лаьмна оттаеш йоаьгІ.

В. Викторова сурт.

КОЛХОЗА ОТЧЕТНО-ХОРЖАМА СОБРАНИ

из бахьан долаш хьбІай продукцега дІаьдоа мах а геттара лаьхка ба. Цхьа центнер шура аьккарга дІаьдоа мах 19,42 сом оа паччахьалхкенга шура йоьхача маьхах 3,54 кепиг аьхкаІга ба из. Паччахьалхенга лоаьхьаІ ишъ хьалчІу 29 сом духкагІа аьчІа доа цхьа центнер дулхага, хІаьта зоар фуах — 33 сом.

Кхоачам хиллаьл бабеш кулгалоша экономически болх. Балха юкъейоаллаьвш боахама расчет. Цу совгІа дІаьдаьчІа шера оррига колдоехий ший хан-хаьнаьха бахьа арабаьлацар. ЛьаьрІаьча гучІаьлаьнна колхозе болх беш вола хІара маІа саг дІаьлаьча шера бІаьн тІаьаьн дІайнаьха балха ара на вьаьнаьлга. хІаьта кхаьлаьа а бІаьрчаьа ах шера лаьхка льаьлаьлаьн колхоза производстве. Цу йІулаьхо хьаьхьоьх бригадиргаьна боаьгІаьча тайпара организаторски боаьтца белгалаьхьар колхоза председателе ший выступленее.

ХІаьнчуьл тІехьаьГа ну тайпара кхоачамбоаьцарш на хиллийтарах льаьца хуьна кІаьмаьлаьн дир собране.

— «Нагахьа санна, — аьлар колхоза керттерча, агронома нов. Макарова, — льаьта кхоза хий лулле хІара гектара тІара 30 центнер кІа ехеде йиш хьрІьа». Дукха кхоачамбоаьцарш да баьшаьн кхеча а. Бригада лелаьн участок 45 гектар я, хІаьта ца уІа болх беш 16—17 саг вара ваьш, царех цхьабараьн массаза болха ара а бУьлаьн.

Уьх шера еррига кхеде дезачА бАьшалаарех 25 процент льаьхьа кхачаьн да. Из дехкар кхоачашдара де дезаранн духха за: дукхагІа хиза нарикова ромаш, льаьГе сеа керда тешиндан. ДукхагІа керкам тІаьбалиттаб колхозо уьх шера хиш дехкара балхаш кхоачашдара. Йиларь бетта колхоза еррига зІаьа чудолийташ хий диллаш.

БАьшалараьш кхедарах льаьца духха лийтар собране. Тракториста нов. Сухотько лийтар колхоза бешамашка техникаш биаза пайда да эцарех. Из бахьан долаш планах лийрІаьча. Из бахьан долаш дІаьдаьчІа шера 15 гектар бАьшалараьш льаьа хьаьха дийлар, цу участка тІа йоархІаьш тІаьлараь.

БАьшалараьш кхедеча бригада кулгалхочо нов. Арсамакова дийнар парнишашка кхоачам хиллаьл хий да хиларах, болхлой ведарашца гаьнара хІий кхаььа дезаьн хул. ХІаьта цу тІулаьхо дукха за йоаьш. ЦхьаьГа

ТХА ЦЕХА БОЛХЛОЙ

Дукха да Наьсарен «Электроинструмент» заводе механически цехе хьаьлаьа кхаьгаьгаьн бола иэх. Парна юкъе ва яьлх шу хьалха Выборгский «Электроинструмент» заводе говзаьлаьн Іомае баьхча Наьсарегна наьхаьа а хиннаьа хІаьна завода токарь-инструментальщик йола Мальсагов Самат.

Цаккха а заводашка болх баьн ваьр Самат, цудухьа юхььаьнна хала заьр цунна, ший доаьца гІулаьн кхаьлаьца, аьле, хетьалора. Баьхьа, цу тайпара хІама хила йиш ян аьлна а хатаьоьхаьн хІаьна сага. Ший болх дика бовзаьн, кердачА болхлоьна токара говзаьлаьн Іомае новкъостаьл ле хоьш спецалист на Мальсагов Самат.

Из мастер вочча смена коллектив хьалха латтачарех я механически цехе. Ший балха тІера болзш, говзаьлаьн лаьхьеьн бе сменера берригга болхлой. ХІара лемна норматаьн 130—135 процент хьоачашъеш ба. масала, токарашца-револьверщикашца Аспиев Маьхьал, Болоев Дауд, Бариев Іаьлаьа-Салам, слесарашца-сверловщицашца Цороева, Накастоева Іаьйна, Чемурзиева Лида, кхьбаьрашца.

Механически цеха еррига колдаттача складе таташ деш я ялат ЦІенду машинаш, техникана ремонт еш лаьт, агропаьлораторе хаддиьна ханнаьха чаьхьоьвл агротехническан дешарга занятеш.

СуртА тІе (аьтехьаьра аьрдехьа): колхозин агронома О. ф. Песинас агродешарга арГІаьнна йолча заьнатеша кийбОала новкъостаьл ду звеньевойтара О. С. Шесполькоьнен Е. С. Нагорнянскайген.

ТАСС фотохроника.

ДУХХЬАЛАРА КРЕДИТОВАНИ

Колхозашта кредитовани яра ГІулаьх тоаьгІ, цар боахамен финансовии ГІулаьхашта хиланна дарджоаца ЛьалаШ ЛьаШІеЛьлаьр, кхаьхьегамах мах телара колхозхоьщарна расчеташ шоай ханнаьхьа чаьхІоьхилга Іаллашдар дуХьа СССР Министрий Совето 1965 шера декабре соцам тІаийнаьб колхозхоьшта кредитовани яра кердача порядка хьаьхьеьа, 1966 шера март бетта деиа мехка дуккхача работашца опытта хьисаие кхаьь вариантах банкеоьрта дуХььалАра кредитовани е йолайир колхозашта.

ХІаьнаьлца хиннача порядкана нийсйича, банко дуХььалара кредитовани яра кердача опьто хьаьхьеьаш шоллаГІа вариант шеко йоаьцаш тоаьлаш хилар. Цун чулоцаьм сеиах латт аьлча, из латт, ГІулаьх эчаьаш цхьаьканна йоІа тайпа доаьоьш ца а увттаеш, дуХььалара банковски кредитовани яра яьхача колхозаьца шоаьшта эшарга хьежжа кредиташ эшаш хиларах — боахамо массе тайпара расходаш яраш мах телараш — товаро-материаьлаьн ценносташ, фу, доаьхьарашъ, доагор, машина льаьтташ, запасной оатхалаш йийра а хІаьта ишшта колхозхоьшта кхьаьгаьгамах мах телара а, и. кх. дІ.

Колхозаьш дуХььалАрча банковски кредитовани яра яхарца овлангара деиа хувцаеннаьг ГІулаьхаьн. ХІаьнз заготовительнан организацешкара авансаш йийе/деиаьг колхозаьш.

Колхозий заявкаеь банке хьаелл къаьстта цхьа текущи счет хІаьнаьлца хиннача керттерча текущи, къаьстта-та текущи, ссудин счетаьшта метте.

«Къаьстта текущи счета тІара ю доходни операецеш санна, ишшта расходни операцеш а. ЛоаьрхІаьме да кредитовани ца еш йоІа расходаш уьхьа за хилар.

Колхозаьца банке хьаьчуеннача квартальни финансови планашка хьежжа аччанцара еррига расходаш елга Іаллашдеш йоІа аьчА хьаьхенара лимит оттаю колхозаьшта. Цу специальни текущи счета тІа ДІатІа яьлу продукци йоьхарах хьаийца деррига аьчА а кхІчкъаьш ГІулаьхьа ДІатІадоаГІа аьчА а. Цунца ДІатоьх колхоза денна хинна деррига кредиташ.

Кредиташ ДІатаьхара хаьаш уттаеш хІаьн, хІаьна аьлча специальни текущи счета тІа аьчА хьаГІадарга хьежжа ДІатоьх ссудаш.

Нагахьа санна специальни текущи счета тІа доаГІаьча колхоза ший доаьлаьрча аьчАл духкагІа цунна ДІадеанна кредиташ худе, колхозо ссудин процент тоьх, хІаьта нагахьа санна счета тІа деиа аьчА колхоза ДІаденнаьчІ дукхагІа худе, аьчА цигА аллараьх йоаГІа процент ду колхоза.

ДуХььалара банковски кредитовани йолча хана колхозе лелача дерригача аьчАх ДІаьчаьта йийи йоаьца цун ДІаьчаьта, цо ДІа мел лохийтаьча аьчАн деаьканзо а хиле ДІаотт кредит.

ДуХььалара банковски кредитовани яра колхоз пьиначу тІехьаГІа банкан колхозан ценкерча ГІулаьхашца керттерча документ хурсда колхозе производственно - финансови план, хІаьта нагахьа санна из ишшта хулаш хьаьчА, производственно - финансови планашт оттаьра колхозийн юртА боаьхама производственни управленеийн ГІулаьхьан облангара денз хувцалаьла деаьш да.

Колхозаьнга кердача хьаьлашка кредитовани еча хана колхозий производственно-финансови планаш доходен расходен хІара статьаьра дІаьлаьча реальни йий хьежа бешаш бехтоькъаьш дехкар тІадожду юрта боахама производственни управленей спецпаьрстаьн Госбанка учреждениеш. Расходаш йийра паччахьалхкен ерригача предприятеш яраш санна бокъонаш я колхозий а. хІаьта шоаьшта эшарга хьежжа а йийу цар уж.

Госбанкон колхозен кредитовине кердача порядкех йоий изаьнн ушлаьш тІаерзаш, еррига расходаш, балка кредиташ а тІеъха керда продукци яккхарца ерригаш а юхаметтоттаьран Госбанка кредиташ ДІатаьхарах.

ДуХььалара банковски кредитовани еча хана луш дела кредит кІаЙийсаьлдеш деш дола «новкъостаьл» санна лаьрхІаьр. Производство, хьаьстта а сезонни маІаш аьлаш йола юртболаьхьа производство, пахадаьш дегІаьхьуьлара хиланна дарджоаца ГІулаьх а хилеш ДІаотт ухьаьа кредит.

Кредитовине кердача порядка бахьало сеиах латт аьлча, из латт, хьаьлаГІа колхозий кредитораш, массаьл а, ялаташ ДІамуиййу пунктаьш, шура ДІаийе заводаьш, дуХьа хІама дан хабаргна а доаьцаш ГІулаьхьана юртболаьхьа производстваьна планаш йийса ттаьтаьгІа Іаллашдар кара.

Колхозаьш дуХььалАр банковски кредитовани яра яхаро планироване ГІулаьх тоаьрзаьл совгІа, колхозашъца а ДІалехаргІа учет тоаьгІа а. дерригА чуХьара кІоачамаш хиларГа оарнагІаьхьаьгІа, хІаьа боахамо экономически торонаш ГІулаьх терзаьл а еш, кхаььегамах телара фонд йийса оттаеЛга. Ишшта кредитех пайда дикагІа ешаш а шоай ханнаьха ужа юха тохилгІа Іаллашде а деиа колхозаьца.

КІезнга та мара йийсаьш дуХььалара банковски кредитовани яра йоаьхача колхозаьшта ца тайпа кредит ДІаХеиа ийй республика Госбанка учреждениеш ІІайоаьлаьта.

Парте XXIII-ча съездон КПСС ЦК мартовски (1965 ш.) Пленумон шоай решенешка белгалдаьхьаьл колхозашка беш дола экономически болх эргаболаьш тоаьбаиза барг на хилар.

Колхозаьш дуХььалАрча банковски кредитованеца яхар — цу новкъостаьла ДІаьдаьхьаьгІа республикан контора вонхахгІа вола экономист.

ИШТТА ХЬАХИЛАР СОВЕТИЙ МЕХКА ГЕРБ

Иешорн сиплу... Советски Республика эмблемах дола дош хьаьхьаьнца эттар 1918 шера 1-ча Мах ЦІейГа Москва кийчъарца дуХьаьлеина. В. И. Ленина кулг ядаьча совнаркома декрето цу хана къаьстта комиссен дехкарийла йоаьца «город ега хозъяра сиХьа кийчо е а... Йолоьш, эмблемаш... гербаш, кхьяраш, кердачарна, кхаьхьегача революционнен Росс пеЛЛин лагардаьрзаьн хьаьхьохаьн яраьшца хуьца а».

ДуХььал из ха ер хІаьнз селлаьр дика боаьшаьн бола марси гонн — ТІехьаГІа вай Дььхен герба доаьрхІамера дикъа а хиина кьоьеена Советски паччахьалхкен эмблема хахиннар. Цун автор хиннаьр ергІей баьшха-лика художник Е. И. Камаолкин. Московски совето цунца тІаьиллаьл столица ПІейГа кийчъеррІойчА бригадана керте оттийга.

«Серпуховски майда яга эскизан из ньчА хана, — ДІаьдаьчІа художник а дерзиина тІа, — парна юкъейийр хьар аз стиГаш. ЦхьабаькъІа, са проектах стиГаш тІа эмблема хила еаьш ер... Еррига бекетоьхьан сайна хьаГІа а йийца аз льаьрхІар аьархоуна бу болх марсаца хьаьхьоька, хІаьта йолхлоьца бу болх — гонаца хьаьхьо кхаьь».

Эмблема хьаьхуна хана цига хиначА воьхьш волча художника С. В. Герасимова хух тайпара аьлу цунах:

«...ВІашагІйоьхьа еаьш-а ягара лархаьш — эмблемаш, орнаменташ, шрифтаьш. ЦхьабаькъІа, советски строина тарлургйийла изобразительни формаш цу хана нагахьь яцар. Тхо, мастерске цІенъюкъе доаржьала гата Іо а диллаа, иу ца йоІаца сурташ дехка Іоладелар. Сона уллув льаьтта Е. Камоолкина, уйла а ях, аьлар: «Уйх тайпара эмблема мишта хуьца фу дар-хьоГ? Из советски хьаьа а мегА». Из а аьлна, гата тІа ГІолла йІораца сурт лилла воЛаьелар: «ХІаьна марс биллача — уж ахархой хуррга, іаьхьа чухьнаьха гон йиллаьча — из бохьло хуррга. Из, бакъдар аьлча, меган хила мегА».

СОВЕТСКИ РЕСПУБЛИКА ЭГГАРА ХЬАЛХАРА ГЕРБ

Цу ханне а конкурс хьаькхайкхийр Советски Республика герба, совнаркома печата, кьаман байрахьа, кьаьстача аччан проект дикагІа хьан оттаеш хьажа. Советски республика эггара хьалхара герб хьаьхьар паччахьалхкен печать еш болх беча хинна. Документаца уьх тайпара дуьц цунах:

1918 шера июньн. В. И. Ленина председателан а деш заседани еш а Хьажьа Комиссарийн Совет. ЦигА ноо «Советски печатах» еш йоІа. И. М. Свердлова доклад». Совнаркомо решени тІаьан:

а) хьаьчуенна процент чІоагІьс;

б) кьаьсаьн лиса турах лола лош кхоена хуррГйолча эламПчага совнаркомо ладаьлаьн ГІоьхьаГІа кьоастале;

в) нагахьа санна йиш яле, РСФСР яхача дешал совнаГІа уьх тайпара йоаьуьр юкъаьстаьле: «Массе а мехкий пролетариеш, ІІІаьаГІкхеГІа».

Протокола тІа ла герб а тІайоаьлаш эттара хьаьхарча советски ч тоаьна эмблема тІа мишта йийар лувцаш лола из лоаца йоаьзуьр дийлиу В. Д. Бонч - Бруевича дувцача шийна дагалоаГІарашка.

ТУР—ВАЙ ЭМБЛЕМА ЯЦ

— Акнарелапа дилла герба сурт кхььчар Совнаркома ГІулаьхьий увлеане, — дуьц В. Д. Бонч-Бруевича.— Герба сурт ветола ГІа ГІулаьхьа Чехи Е. М. Свердловен ф. Э. Дзержинскеен кьамаьл деш пар Владимир Ильич.

Массаьа а льаьрхІа хьежар «Госзнака» типографе стуДерча хьаьжжа (цун фамили хІаьна а йоьвзаш ин) хьаьчуеннача герба проектаьга.

...ЦІеча кІаьа ла лепар гобьькъа оттаьла, юкъьера кІаьчА шаьра хІаьгІ марси гонн а йоаьш лола, йІи ЦІоьнаш а лолаш хьаболаьш латтача мальха аІанарашъ, хІаьта еррига герба тІагІолла ихорагІа ІІІаьнала уьлаш тур лар.

— Терилле мегаргІолаш ла! — аьанна Владимир Ильича. — Идей-м йолаш я, тІаькха тур сенна ешъ? Вай латаш да, вай тІом, беш да, тІом ІІІаьнг цкьа дийцаьчА тІехьаГІа кьоастале;

в) нагахьа санна йиш яле, РСФСР яхача дешал совнаГІа уьх тайпара йоаьуьр юкъаьстаьле: «Массе а мехкий пролетариеш, ІІІаьаГІкхеГІа».

Протокола тІа ла герб а тІайоаьлаш эттара хьаьхарча советски ч тоаьна эмблема тІа мишта йийар лувцаш лола из лоаца йоаьзуьр дийлиу В. Д. Бонч - Бруевича дувцача шийна дагалоаГІарашка.

ТУР—ВАЙ ЭМБЛЕМА ЯЦ

— Акнарелапа дилла герба сурт кхььчар Совнаркома ГІулаьхьий увлеане, — дуьц В. Д. Бонч-Бруевича.— Герба сурт ветола ГІа ГІулаьхьа Чехи Е. М. Свердловен ф. Э. Дзержинскеен кьамаьл деш пар Владимир Ильич.

Массаьа а льаьрхІа хьежар «Госзнака» типографе стуДерча хьаьжжа (цун фамили хІаьна а йоьвзаш ин) хьаьчуеннача герба проектаьга.

...ЦІеча кІаьа ла лепар гобьькъа оттаьла, юкъьера кІаьчА шаьра хІаьгІ марси гонн а йоаьш лола, йІи ЦІоьнаш а лолаш хьаболаьш латтача мальха аІанарашъ, хІаьта еррига герба тІагІолла ихорагІа ІІІаьнала уьлаш тур лар.

— Терилле мегаргІолаш ла! — аьанна Владимир Ильича. — Идей-м йолаш я, тІаькха тур сенна ешъ? Вай латаш да, вай тІом, беш да, тІом

ТЕШИ КХЕЛЛАРИ

40 шу совгІа ха я Советски Союза герба бесаш дозлен штрих йолчен сурта тІехьаьра вариант хьаьхьа графика Дубасов Иван Ивановича «Госзнак» болх бу.

Цун кастта 70 шу доал, цьхьаькъа, хІаьна а ва на, «Госзнака» керттера художник, ниьах тоаьеннен творчески уйлаьх виззаш.

Иван Ивановича Іохийца дагІа тхо фабрика профсоюзин комитета цІагІа. Тамашийна чІоагІа шийна уйла тІаозаш, тешам болийташ, сий лайташ я ну сага юхьаьрашъ. ХІаьна а листа да гІоа йиллаьча санна дото бос бАьнна цун керта тІара чеч, кІонаьла леп цун біаргаш, хІаьта безаме пелаьхьаьрго тха кІамаьл аттача доаьих, кхьметтел сакъьрдамегІа а хулийтр.

— «Госзнаке» нийсвелар со Сийлахь - боккхача Октября пхи шу лиьара сийна дикагІа йола почтовий сурта ГІеъхьаьра. Цунца ГІулаьхьа конкурс котаьлаьнна тІехьаГІа, яхаьн дуьц хуьдожника. — ДагадоаГІалий сона из миштта хиннаьг Еррига а лагІаьн, бакъдар аьлча. Дукхха шерашъ дІаихаьд ну хана денз... Цхьаьбаькъа, сона загадоаГІа, конкурс ший ленна йолаш а массанена хьайийла а хинна. ЦигА сона хьожайир хьаьлара преиз а... мидлиарз сом ахчан сонгІат а. Тамаш ма елаш: цу хана сел цепаьллаьл деза ахча а дацар миллиард.

Бакъда, сона ТІаьиллар графически хьаерийлаш СССР герба сурт луллинга. Къаьстта сона тІа хІаьна диллар из? Сона хан. Конкурсе котаьлаьрах диллА хила а тарлу, са кІоьнен сихен ТІаьаьн а. ЦІаьна ГІулаьх геттара чІоагІа еучаьл эшаш хиннаьх а диллА хила а тарлу. Дийнахьа а бус а пахадаьш хІаьна бан аьнна кІиранна бе бийзар бола.

Совнаи республикай меттала даь йоаьзуьр а ТІаьоьлаш лола СССР герба сурт дар 1924 шера январе Советий II-ча съезде ГІоагІаьш хиннар а.

— Вай советски герб — цьхьаьа а я, цунца ІІІаьна шаьра дувцаш, уйла тІаозаш, лег чу йоьжаьн а я. Ухьаьа ГІулаьхьа маІан, бакъдар аьлча, сурт оттаьлара формах лаьтта ца ГІеш, вай паччахьалхкен эмблемо ІІІаьхьхьаьчА идеех я латт. — аьанна йийй интервью чаьхьаьлаьгІа Иван Иванович Дубасова.

Белгалаь бакъда, Советий Мехка герб кхаьъегаьча наьха барт - цхьоГІоьн вошален символ, керда дуне хьоллаьрий ший тайпара маниФест а хинна дІаэтта хилар.

П. КОСОЛАПОВ,
ТАСС нкор.

КОЛХОЗХОЙ ДЕШАШ БА

ХІара шера дуХьагІа юртболаьхьа техника, минеральни удобренеш, ядохимикаташ доаттаеш колхозаьшта, совхозаьшта. Юртболаьхьа культурашкара ХІара агротехника лаьхьара дерригА хьалаш да районе боахамашкара. Бакъда, производства средствах бизза пайда эца опытни механизаторашъ. хьайбаьш лелаьраш, цьхьаьн дешаш аьча, дика кийнбаьь юртболаьхьа специалисташ эш боаьхамашъ.

Из дика кхеталу тха районе боахамий кулгалхоша. ХІаьна еррига колхозашка болх беш я механизаторашца шоай квалификаци лаьхьъ агротехнически школаш. Цун совгІа колхозхоьшта бьа бетта льаьхІа трактористаш кийчбу курсаш хьайийлаь. Цу курсашца деиаш 90 саг ва. Шийн бетта льаьрІа колхозаьца хьайийлаьча ГІулаьхьа кийчъбеча курсашца 34 саг ва деташ, 68 саг вахийтаьар Серповодски профтехучилище.

Уьх шера районе боахамашка дийнаьна йисте а ваьнна 150 механизатор ІІІаьенаь.

Колхозий правленеша, механизаторий квалификаци лаьхьара бокхача терзам тІаьбалийта хиларах, дика механизаторий кадраш кийчъийнай районе колхозашка. Нагахьа санна цхьаьна шу лаьхьа ерригача районе цхьаьлагІа класс болаш 20 мара трактористаш хиннавеце, хІаьн 90 трактористе да. Ишшта тІаьхийтаьб шоллагІа класс йола трактористаш а — уж ба 240 саг. Районе боахамашкарча берригача механизаторех 43 процент цхьаьлагІен шоллагІен класса механизаторашца ба.

Агротехнически школашка шоай квалификаци лаьхьъ 1300 колхозхо ва хІаьн. Школашка дешар йІашІеІьлаьхьара колхозхоьш; доьхьа новкъостаьл ду районий производственни управлене специалисташа. Цар колхозашка хьайийлаьча агротехнически школаш дешархошца 80 совгІа лекци йийнай. Царех ба колхозаьнга воьхьара агрохимлабораторе заведуюшн нов. Бачманова, бу лабораторе агроном нов. Бавина, контрольно-семенной лабораторе заведуюшн нов. Кузнецова, районни производственни управлене керттера агроном нов. Шумилов ишшта кхьбаьрш а.

Юртболаьхьа керттера культурашца кхеера агротехникаш, льаьтта удобренеш товсарах, кхьъегамах кердача формах мах телараХ лаьца лекциеш йийнай специалисташ. Специалисташ еша еш лекциеш чулоацаьм кІоарта бо ешаш, районе колхозий вахарца юьвена я.

КПСС ЦК майски Пленуме дийнаьча тайпара районе боахамашкара хий техка льаьтташ дІаьо йодача хана кхы шердара дуХьа кадрашъ ешъ. Специалисташ колхозашка ешаьна. Районе боахамашка йоаччам хиллаьл механизаторашъ хурга. Цу ГІулаьхьо йоаьна хиннаьнна ІІаьн

СБЕРЕГАТЕЛЬНИ КАССЕХ ФУ ХА ДЕЗА КЪАХЬЕГАМХОШТА

Советски паччахьалххенс бешгалаг-ра, бокъошаш гІойлеиашш тел сберегательнш кассай вкладчикашта. Вкладчикашш шш вкладаш вола за ва. Шиг счета тІа шиг хьашт мелг ахча ЗІаЗІлла а сберегательнш кассе ца шиг бетам мелг уллаге а мукъа ва иа. Шиг дас ЗІалиІхача хьанна ЗІалг цум ахча — цкъа луш деррига а цуш пхьа ЗаЗІа. Саг тІаккхоьа йиш йіслаш иш вкладаш. Да ваьза иа хилча парех ЗІатакка йиш ян цунга доаллаца цкъаьккъ тайна лекъар. ЗІалдеш уллар мел ахча да цкъанна а а сага хайтан сберегательнш кассаца.

Вкладашш царга гІолла хьатІайІаг-ІаЗІа доходашш налог тохаргІойлаш мукъаьхьа я. Вкладчикашта бокъо ду вкладаш ЗІаннара доверенностш тела в нотариа санна ЗІай а ЗІьнна, вкладаш кІычарна хьожаш васкеташ ле А.

Вклад уллама сберегательнш кассе а. кІаччхьа а чІоаг-ІІе йиш йіслаш да доверенности васкеташ. Шоай вкладаш СССР-ерча моллаг-ІІа а сберегательнш кассе ЗІаяхьайта йиш я вкладчикиг.

Ше ихдоь ахча сберкассашка уллдаар тешаьвен аттеи хинна ца Іош, гІойле йолаш а да. Вкладех вкладчикашта доход тоз сберегательнш кассе проценташна е кхаж барна. Цу тайпара соаЗка аЗхха ихьан шера вай республике ЗІалена ахча 1323 заз сом хилар.

Сберегательнш кассе ахчаг-ІІа вкладий тайпаш ерашлгаг: ше ЗІаДеехаЗІа, ха йолаш, кхаж боаг-ІаІ, условии, текущи счета тІара.

Вкладчика бокъо я парех шиг хьашт доллаг тайна харжа.

Бахача нахх чІоагІІа хьашт доаш я гаргІатта лелаш йола Паччахьалхкен зеемаш. Цу ЗІаемех йола облигацеш моллаг-ІІа сберегательнш кассера кадерча ахчаг эца а нагахьа сайна хьашт хуле хьайІохьа а йиш йолаш я.

ХІана лелаш цу тайпара ши заем я: 1947 шера арахІйца чухьара кхаж боаг-ІаІа Паччахьалхкен 3 процент Іела заем а 1966 шера Паччахьалхкен чухьара кхаж боаг-ІаІа 3 процент йола заем а.

Цу заемий условеш цхьатера я — шиъ ца заема облигацеш нах цхьатера ца — 20, 10 сом. Бахача нахха доход Іаттел юкъера лаьрхІача шера 3 процент а йолаш оттаалаца ахчанна боаг-ІаІа кхажа хьІсайе, и. кх. дІ.

Пуцца цхьана хІара заема шиг хьаькстІа-я я цхьаьлла бошхалоаш. Масела, 1966 шера арахІйца Паччахьалхчо заемах кхажий тиражашца хІара цхьа бутти ах бутти масеаа боаг е шера 8-заз худ. 1947 шера арахІйца чу хІара шиг бутт масеаа боаг мара ца хулча метте 1966 шера заема тиражашца лоьраелл доаг кхажамаш 1947 шера заемашца шийлачу дуккхаг-ІІа хилийтад, ЗІоІа лаьча 10 заз сом доаг кхажамаш юкъера ЗІалдьхад, цхьаьлгІа дикъе кІезиІалдьхад дуккха ахча дилла кхІыелла кхажамаш а.

Моллаг-ІІа тхьаь сома облигацие ба тарлу кхаж. Итт сома облигацин тхьаь сомачун аз я. цуЗхьа цун хьана ЗІалу бенача кхажах ах.

Терхалг леза, 1947 шера арахІйца Паччахьалхкен чурча 3 процент йолча заема тІехьаьра тираж 1967 шера 30-ча ноябре хуьлгІ.

Цуо тІехьаьгІа из заем шоай доаллаьхьа йола шйолча наха бокъо ду 1968 шера 1-ча июлага кхаччалехьа, нешта аьлча 7 бутт балалелха **аьттув болча мажъаца, нурсеин мах таьхьа ца бо-заш** 1966 шера арахІйца Паччахьалхкен чурча кхаж боаг-ІаІа 3 процент йолча облигацена хуьшца.

Заема кхаж бена облигацеш а хІаьта иштта ду заема кхаж ца боаг-ІаІ йиеш, шоай маьхах ихьа ЗІачуЗІа саагі йола облигацеш а. кхажа тІехьара тираж чаккъьлчаьчул тІехьаг-ІІа, ЗІах хьанна сберегательнш кассашка ЗІаячіана йиш я 1970 шера 1-ча январе кхаччаьца.

Вай республике бахача наха чІоагІІа хьашт долаш а РСФСР финансий Министерства ахчан-ЗІамай лотерея. Из бахьан долаш хІара шера лукхаг-ІІа хуьл лоьхкан лоьчча билетех хьаГІалаг-ІІа ахча, толаме кхочушйо бюджета тІа уттаеш йола заланеш.

Масала, соахка лехкар бюджетах лаьрхІача ахчах 118,2 процентаг 1965 шераччул 161 заз сом лукхаг-ІІеи. Из ихьа бахьан эоашан лаг, хІана аьлча хІара ара мел хийцача билетех хІана ЗенатаІ аьлна доаг-ІІий кхажамаш ЗенаІ. «Москвич» яха 6 автомобиль, лукхха мотоциклаш, холодильникаш, кІувсаш, кхьйола маьхера хІамаш яьхий вай республике.

«Москвич-408» яха автомобиль ЗІаьккхий Шаьла районе Сержен-Юртарча юкъерча школа преподавателе Р. Уьзуьаева, г. Грозне бытовой обслуживание фотографе А. М. Вартанова, Грозиецки локомотивни зеро машинистса помощника А. А. Карпенкос, «Скотоотгоркма» треста болхлочо А. Амирхаджиева, респотребсоюзе заготконтора болхлочо А. Сербиева, кхьмар.

Мотоциклаш ЗІьхай Урус-Мартана районе, «Техинский» совхоза болхлочо М. Межиева, «Старогрозненфта» НПУ шофера И. Банникова, Наурски станице- вахча В. Стрельчука, Грозне вахча А. АЗІшакова, пенсионера О. М. Татьяниченкос кхинах.

Аьттув болаш я 1967 шерачча ахчан-ЗІамай лотерея условеи. ДІаЗІкхча шерачча санна эоашан, 3-заз хІана лагІаи аьнна лукхаг-ІІа доагІа хІамай кхажамаш, керттерча лотереях совнагІа довзаш «Волга» яха автомашинаш, «Витяз» яха мотоциклеш, хьанча лодкаш, лодкай моторааш, дуккхаг-ІІа ЗІьнна хьашт долаш йола кхы ЗІамаш.

ХІара шера дуккхаг-ІІа хуьл сберегательнш кассай **аккредитивашца** ешйо-ла операциеш. Аккредитивашца — иа ла цкъан сберегательнш кассе ахча ЗІалуцленнаьна документех моллаг-ІІа говоа а района а сберегательнш кассе ахча хьаьца йиш я цун лаьта яхлІта.

Аккредитивашца лелаьр аьттув болаш ца ЗІьнаьхьара кхычъаьхьа воДуча хана, отпускех, курорте е командировке ЗІалча хана.

Кхаь тайпара я аккредитивашца мел хуьлг-а 300 сомагеи 500 сомагІ кхаччалца доаг ахчанна. 300 а 500 а сома аккредитивашца ешйо хана цкъа-ІІа я цхьаьлла бошхалоаш. Масела, 1966 шера арахІйца Паччахьалхчо заемах кхажий тиражашца хІара цхьа бутти ах бутти масеаа боаг е шера 8-заз хуьл. 1947 шера арахІйца чу хІара шиг бутт масеаа боаг мара ца хуьлча метте 1966 шера заема тиражашца ЗІалелл доаг кхажамаш 1947 шера заемашца шийлачу дуккхаг-ІІа хилийтад, ЗІоІа лаьча 10 заз сом доаг кхажамаш юкъера ЗІалдьхад, цхьаьлгІа дикъе кІезиІалдьхад дуккха ахча дилла кхІыелла кхажамаш а.

Моллаг-ІІа тхьаь сома облигацие ба тарлу кхаж. Итт сома облигацин тхьаь сомачун аз я. цуЗхьа цун хьана ЗІалу бенача кхажах ах.

Терхалг леза, 1947 шера арахІйца Паччахьалхкен чурча 3 процент йолча заема тІехьаьра тираж 1967 шера 30-ча ноябре хуьлгІ.

Цуо тІехьаьгІа из заем шоай доаллаьхьа йола шйолча наха бокъо ду 1968 шера 1-ча июлага кхаччалехьа, нешта аьлча 7 бутт балалелха **аьттув болча мажъаца, нурсеин мах таьхьа ца бо-заш** 1966 шерачча Паччахьалхкен чурча кхаж боаг-ІаІа 3 процент йолча облигацена хуьшца.

Заема кхаж бена облигацеш а хІаьта иштта ду заема кхаж ца боаг-ІаІ йиеш, шоай маьхах ихьа ЗІачуЗІа саагі йола облигацеш а. кхажа тІехьара тираж чаккъьлчаьчул тІехьаг-ІІа, ЗІах хьанна сберегательнш кассашка ЗІаячіана йиш я 1970 шера 1-ча январе кхаччаьца.

Т. ЯХШААТОВА,
Нохч-ГІалгІай АССР гоструда-сберкассийн госкредитен управлене начальник.

ХАЛКЪА ТАЛАНТИЙ ЛАКЪАРГБОАЦА ХЬАСТ

РЕСПУБЛИКАНСКИ ХЬАЖАРЕРА

Самардийнка М. Ю. Лермонтова цІерачча драматически театра лаьле хилар художественни самодеятельноста республиканси VII-ча хьажара тІехьхьара концерт.

II. Кобишашле дахьача сурташ тІа найна бІаргату (аьттехьарчун тІа) Пьасарен районни культура ЦІен мехкарий хор, (аьрдехьарчун тІа) — Сунженски района Ассински юртарен клуба хоровой коллективе «Кабардинка» яха ялли а оалаш хьала бутлий солисташ.

ШО ЭЗДЕЛАЦА ХИЛЧА...

ФЕЛЬЕТОН

Командировкерча наьха вахар-лелар дуккхача фельетонаш тІа ЗІаьлла. ХІаьта а ГІулаьх иштта найсделар, эделаг доа ловзаьла. Командировке вечаеча ихьан экономистаца хиннар дувцаш ЗІадоалаг дезаш.

Дуккхача гІулаьккъаш шун город хьокъан эца метарбоалаш хилараьх цеке эц. Балха говзал а йолаш йолча бодлхой армс кхаьхьегаш лиса ЗІаьшІехьаьнна предприятеш я ухкаа. Дуккхача эоднчеен гІишлошъераш ЗІаьхьоьх говзаьла лаьхара кІалес, хІанцара эдаеш хьал а ен. ГІулаьхкан деча моттийчаьна чІоагІІа белабевна ЗІаэнаш наьх ба, ЗІуйрана деиз саррала «Шипр» яха одекелон детгеш бІаТопой комбинатий йоаьхо еча кулгІий кара хьаЗІ барасъаш ЗІателеен белзи боагІаІаш.

Бакъда, хьычаьхара ЗІабаьккъарашта шоаш найсбеешана городашкара лика ГІулаьхкан малаарра доаЗаш-заш мара ЗІадоалаш. Эгтара хьаьхьа ЗІаннийсу ужа гостиницие гІулаьх ле-рашта. ХІаьта ше шиг ГІаннарга хьежжа лукхаг-ІІа йолча хана мах бу цо города хьаьший тІаьна хара а.

Са сеелла лирически отступлени йиР ваЙ командировке веначоа ихьан гостиницие ЗІаннийсвала ца ЗІара ахьхьа. Мичара, из ишшта аьтта хиннадцар! Иш сахьат гарга ха яьккхар но шийна ЗІаМиГа, геттара ЗІаМиГа, ерга мисеел мара йоаьна гетта номер я. ЗІаЗІ аЗІ администраторага дехар леш. Мерн кІаЗІ тайп-тайпара боьхонаш йо-ла кьхаташ а Іийттар, миска лекар а дир. Садовш латташ кка а хийтта а администратора: «Іхьм ЗІаваха на-ЗІаЗІ-ех хьо», аьнна нарКх а кхеса, корнлагах арахлеелар ЗІаьвнь ЗІаЗІ а ерЗІаЗІ ЗІ ЗІ